

O estetică apocaliptică - Virginia Woolf

Lilia MELNIC

"Capodoporele nu sunt nașteri unice și solitare, sunt rezultanta multor ani de gândire în comun, de gândire de către întregul corp al poporului, astfel că întreaga experiență a masei se află îndărătul unui singur glas."

Virginia Woolf

Virginia Woolf - 125 de ani de la naștere

Virginia Woolf, scriitoare și critic literar, este considerată una dintre cele mai mari romaniere ale secolului XX. Ea a contribuit la redefinirea artei romanului, conducându-l de la realismul de suprafață cu accent de detaliu

extern la străfundurile conștiinței și ale vieții interioare. Prin nuvelele și eseurile sale, Virginia Woolf a influențat în mare măsură reconsiderarea posibilităților romanului și a rolului femeii - scriitor în viața artistică. Înzestrată cu un acut spirit de observație și cu talent nativ pentru scris, autoarea a redat viața, simțirile și

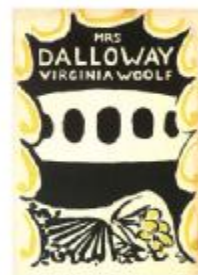
trăirile personale, dar și ale personajelor romanelor sale, într-un mod cu totul inconfundabil.

Pe numele ei de fată Adeline Virginia Stephen, scriitoarea s-a născut la Londra, la 25 ianuarie 1882, într-o familie cu doi băieți și două fete, ea fiind a treia dintre cei patru copii. Era fiica unui cunoscut critic victorian, biograful și cărturarul Sir Leslie Stephen, autorul *Istoriei gândirii engleze din secolul al 18-lea și redactor al Dicționarului de biografie națională*. Mama sa, Julia era o femeie de o frumusețe vestită și gazdă a unui cerc literar care se întrunea în casa familiei Stephen. Toți cei patru copii, Virginia, Vanessa, Thoby și Adrian, au fost încurajați de ambii părinți în eforturile lor intelectuale. Lumea literelor devine pentru Virginia Woolf un mediu familiar. Fiind antrenată de timpuriu de către tatăl ei în discuții elevate cu tematică literară, Virginia a dobândit o educație complexă. În rezultatul lecțiilor zilnice pe care le făcea cu tatăl său, ea a învățat să citească printre rînduri și să aprecieze scrierile de calitate. În perioada 1891 - 1895, Virginia Woolf și frații săi au editat un ziar săptămînal de familie. Mai tîrziu, copilăria cea fără de griji devenea un capitol încheiat, profund marcat de tragicul eveniment al dispariției părinților ei. Revenindu-și, Virginia s-a mutat cu frații și surorile sale într-o casă proprie din cartierul boem Bloomsbury. Posedînd gust literar temerar și spirit critic penetrant, scriitoarea se înconjoară încă din adolescență de un grup de tineri ambițioși (celebrul „Bloomsbury Group”), hotărîți să răstoarne canoanele literaturii. Fiecare membru al grupului și-a adus contribuția la dezvoltarea artelor: Virginia Woolf și Edward Morgan Forster prin romanele lor, Duncan Grant, Vanessa Bell și Roger Fry prin picturile lor. Lytton Strachey a revoluționat scrierea biografică, T. S. Eliot - poezia. Ei au contribuit la promovarea postimpresioniștilor francezi: Cezanne, Van Gogh, Matisse, Picasso, organizînd renumita expoziție de la Londra (1910). Aici l-a cunoscut pe

Leonard Woolf cu care s-a și căsătorit în 1912. Virginia Woolf întemeiază împreună cu soțul său casa de editură Hogarth Press (1917). Lucrează la romanele sale, dar, concomitent, colaborează cu principalele reviste londoneze. În 1915 apare primul ei roman *Voyage Out* (Călătoria în afară), scriere la care a lucrat șase ani. Al doilea roman, *Night and Day* (Noapte și zi), a apărut în 1919. Ambele sînt scrise în linia tradiției prozei engleze din epocă. În volumul de nuvele *Luni și marți*, Virginia Woolf a început să experimenteze o formă mai puțin convențională, folosind un stil poetic, subiectiv, concentrându-și atenția, în următoarele proze, asupra naturii individuale și a vieții interioare. Mult așteptata glorie avea să i-o aducă scriitoarei romanul *Jacob's Room* (Camera lui Iacob), apărut în 1922 și care marchează o ruptură stilistică cu convenționalismul tehnicilor narative, prin detașarea de obișnuita acțiune cronologică.

Creațiile scriitoarei se deosebesc prin detalierea monologului interior și însușirea senzațiilor: influențată de exemplul oferit de James Joyce, Woolf a recurs la diverse tehnici, personajele fiind surprinse în cadrul realității lor subiective. "Virginia Woolf poate fi descrisă drept o esteta apocaliptică, pentru care existența umană și lumea întreagă sînt în final justificate doar ca fenomene estetice.[...] Pentru ea realitatea se schimbă cu fiecare percepție nouă, iar ideile sînt umbre care mărginesc momentele privilegiate", afirma Harold Bloom.

În romanul *Mrs. Dalloway* (Doamna Dalloway), editat în 1925, Woolf a reunit două povești derulate într-o singură zi, dar care nu tangentează în nici un fel, acțiunea rămîne în planul secund, universul gîndurilor, al senzațiilor și al impresiilor devenind dominant. Astfel, Woolf speră să

capteze o realitate mai profundă. În anul 2002, filmul *The Hours*, peliculă ce avea la bază viața Virginiei Woolf și rezonanțele romanului său *Mrs. Dalloway*, a fost nominalizat pentru Oscar ca cel mai bun film. El n-a câștigat premiul, însă Nicole Kidman a luat Oscarul pentru cea mai bună interpretă a rolului principal (rolul Virginiei). Celebra actriță menționa că personajele Virginiei Woolf au marcat-o: „Este foarte interesant felul în care personajele te găsesc într-un moment al vieții când ai cu adevărat nevoie de ele. Nu eram în cea mai bună dispoziție în acea perioadă, dar ea a reușit să mă facă să-mi adun energia. În ceea ce mă privește, Virginia mi-a făcut un cadou. Asta e ciudat la această experiență: în acel moment al vieții mele, aveam nevoie de ea. Aveam nevoie de acest personaj.”

Romanul *To the Lighthouse* (*Spre far*), apărut în 1927, este considerat capodopera Virginiei Woolf, scriere în care autoarea utilizează tehnica fluxului conștiinței. În roman sînt descrise impresiile produse în sufletele copiilor profesorului Romsley și în al său propriu de fapte obișnuite, cum ar fi pregătirea unei excursii spre un far din insulele Herbride, într-o zi de septembrie și realizarea acesteia zece ani mai târziu, după moartea câtorva membri ai familiei. Farul este pentru toți simbolul realizării năzuințelor fiecărui personaj.

În 1928 a apărut biografia fictivă *Orlando*, în care Virginia Woolf a transpus povestea vieții prietenei sale apropiate Vita Sackville-West. Este o carte foarte controversată, care a situat-o definitiv pe Woolf între scriitorii reprezentativi ai literaturii engleze. În 1929 a fost publicat eseu *A Room of One's Own* (*O cameră pentru sine*). În această creație scriitoarea abordează un subiect incitant: locul și rolul femeii în societate, încercînd să găsească explicații pentru condiția supusă a femeii și să identifice cauzele social - economice care o determinau. Redescoperit de mișcarea feministă în perioada anilor '70, eseu a contribuit la renumele scriitoarei de

luptătoare în avangarda mișcării de emancipare a femeii. Scriitoarea a surprins natura alunecoasă a vieții interioare și a susținut cu fervoare importanța perspectivei feminine și a cultivării acesteia. Există în opera Virginiei Woolf momente miraculoase în care etanșeitățile lasă deodată să pătrundă un curent de simpatie, stabilind o comuniune cu oameni și cu lucruri. *Momentul* coincidenței este acela al unei „vibrații imobilizate”, căci contemplația este cu adevărat o pasiune, iar însușirea ei de bază este *attente*-ul.

Bucurîndu-se de o audiență generală și dovedind un angajament aproape pasional în actul de creație, scriitoarea a reușit în doar cinci ani să finalizeze romanul care avea să-i aducă și cel mai important succes comercial: *The Years* (Anii), apărut în 1935. Spre deosebire de creațiile anterioare, lucrarea constituie un convențional roman al generațiilor.

Contemplarea naturii oferă minunate clipe. Virginia Woolf a fost adesea beneficiara acestor emoții singulare. Așa au fost scrise extraordinarele schițe, găsite printre scrisorile personale ale scriitoarei și adunate de David Bradshaw într-o minunată culegere, intitulată *Carlyl's Hous*, ea mai și avînd o inspirată prefață, scrisă de Doris Lessing.

Grija pentru detaliu, acuitatea observației, alegerea cuvîntului potrivit, frumusețea adjectivului, sînt numai cîteva dintre particularitățile scrisului Virginiei. Ea recunoaște că scrie pentru că îi face o deosebită plăcere și adaugă: „Scriitorul trebuie să se scufunde într-o mare de orori pentru a aduce la suprafață perlele! Cu toate acestea merită sacrificiul.” Pentru a caracteriza succint felul în care a scris și s-a dezvoltat scrisul Virginiei ca parte integrantă din însăși viața ei, scriitoarea Doris Lessing spune: „Viața Virginiei Woolf a fost o progresie de experimente îndrăznețe...fără ea literatura noastră ar fi fost mult mai săracă.” Woolf ne oferă prin toate cărțile sale o claviatură posibilă pentru atîtea muzici. Ea ar deveni muzică prin acordul notelor disonante,

o muzică în care am afla reconcilierea cu sine și cu celălalt. Dar vidul clipei care alternează cu momentul de plenitudine face imposibilă o structură modificată. Iar o multiplicitate de absențe nu este niciodată reductibilă la Unu.

Cartea *Jurnalul unei scriitoare* este un omagiu adus Virginiei de Leonard Woolf, avînd la bază jurnalul ținut de autoare timp de 27 de ani. Note referitoare la propria scriitură, simple exerciții literare, relatări legate de persoane sau episoade din viața care i-au influențat opera, comentarii pe marginea unor opere

literare - iată cîteva nuanțe care întregesc portretul unei figuri emblematice în peisajul literaturii universale.

Scriitoarea a practicat aproape toate genurile literare: a scris piese de teatru, nuvele și schițe, romane, o biografie (*Roger Fray*) și critică literară. Chiar dacă nu a scris poezie, adesea, paginile ei de proză sînt pătrunse de un lirism inspirat. Învățăm de la ea că numai talentul favorizează o persoană să devină scriitor.

Bibliografie consultată:

1. Burt, Daniel. *100 cei mai mari scriitori ai lumii*. București : Ed. Lider Star, 2005. 376 p.
2. Czock, Attila. *100 de personalități ale secolului : scriitori*. Iași, 2000. 208 p.
3. *100 de scriitori ai lumii: viața, activitatea, opera*. Ch., 2006. 400p.
4. *111 romane celebre într-o singură carte*. Ed. a 3-a. Pitești : Ed. Paralela 45, 2002. 508p.
5. Popa, Marina. *Virginia Woolf și lumea contemporană*. <URL: <http://www.observatorul.com.>>
6. Popescu, Zamfira. *O muzică făcută din atîtea muzici*. <URL: >